

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПРОЕКТІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Економічна оцінка проекту з енергоефективності залежить від характеру та особливостей проекту. У деяких випадках оцінка може бути доволі простою, або навпаки, – доволі складною. Якщо проект з енергоефективності не потребує значних фінансових витрат, його ефективність можна визначити рівнем зменшення витрат, у випадку значних фінансових витрат – оцінка проекту вимагає значних та трудомістких розрахунків.

Враховуючи особливості та необхідність фінансових ресурсів для реалізації проектів з підвищення рівня ефективності використання ПЕР, пропонуються наступні варіанти проектів: 1) організаційні, які не потребують залучення фінансових ресурсів, швидко реалізуються; 2) проекти з незначними потребами у фінансуванні, що мають швидкий термін окупності (до року); 3) проекти, що потребують значних фінансових ресурсів, з тривалим терміном окупності проекту.

Для організаційного типу проекту економічний ефект можна розраховувати як економію витрат за певними статтями, що отримана як результат реалізації проекту (вжитих заходів щодо зменшення витрат). Прикладом організаційного проекту з енергоефективності є роз'яснювальна робота, можливі навчання щодо раціонального використання ПЕР для персоналу будівельного підприємства, більш ретельний контроль та моніторинг витрат ПЕР. Другий тип проекту (незначні фінансові витрати з терміном окупності менше одного року). При визначенні економічного ефекту від реалізації енергоефективного проекту не доцільно враховувати інфляцію, варто обмежитись лише

Розвиток маркетингової діяльності в умовах економічної глобалізації
розрахунком терміну окупності проекту. Третій тип проекту (потребує значних фінансових затрат, з тривалим терміном окупності), передбачає застосування методу дисконтованих оцінок.

Здійснюючи оцінку економічного ефекту від реалізації різного роду проектів з енергоефективності, варто враховувати можливість одночасного виникнення декількох економічних ефектів. Розрахувати загальний економічний ефект від інвестування можна шляхом визначення сумарного економічного ефекту від реалізації проекту з енергоефективності.

Залежно від типу проекту з енергоефективності, що планується реалізовувати на будівельному підприємстві, сумарний економічний ефект, на мою думку може включати наступні складові:

- зменшення витрат на оплату ПЕР як результат зменшення фізичних обсягів споживання ПЕР на комунально-побутові та виробничо-експлуатаційні потреби будівельного підприємства, в процесі реалізації проектів з підвищення рівня ефективності використання ПЕР;
- зменшення витрат на оплату праці (як результат автоматизації виробничих процесів на підприємстві);
- зменшення інших витрат, наприклад, податків (екологічний податок), припинення нарахувань штрафних санкцій;
- дохід підприємств від продажу нової продукції з низькою енергомісткістю, інші [1].

У загальносвітовій практиці, критерії, що використовуються в оцінці ефективності інвестування, розподіляють на дві основні групи, залежно від часових параметрів.

- Засновані на облікових оцінках, «статичні» методи:
- термін окупності інвестицій – PP (Payback Period);
- коефіцієнт ефективності інвестицій – ARR (Accounted Rate of Return).

- Засновані на дисконтованих оцінках, так звані «динамічні»

методи:

- чиста приведена вартість – NPV (Net Present Value);
- індекс рентабельності інвестицій – PI (Profitability Index);
- внутрішня норма доходу – IRR (Internal Rate of Return);
- модифікована внутрішня норма прибутку – MIRR (Modified Internal Rate of Return);
- дисконтований термін окупності інвестицій – DPP (Discounted Payback Period) [2].

Розрахунок терміну окупності (PP) є одним з найпростіших і широко вживаних у світовій практиці, не припускає упорядкованості грошових надходжень у часі [3].

Термін окупності – період часу, протягом якого сумарний економічний ефект (економія ПЕР, отримана як результат реалізації проекту з енергоефективності), що генерується проектом, досягне суми інвестиційних витрат. Чим менший термін окупності проекту – тим більш привабливим проект є для керівництва підприємства та інвестора. Проте, визначення терміну окупності може застосовуватись у випадку незначних темпів інфляції, і, відповідно, невисоких середніх ставок дисконту. Також, при визначенні простого терміну окупності не береться до розрахунку вартість грошей у часі, ігнорується економія, що може бути отримана по завершенні терміну окупності проекту.

- Для більш точного розрахунку необхідно виконати фінансовий аналіз проекту, який ґрунтується на концепції вартості грошей у часі, що базується на наступних принципах:

- розрахунок ефективності залучення фінансових ресурсів. Визначається шляхом зіставлення грошового потоку (cash flow), який формується в процесі реалізації інвестиційного проекту і початкової інвестиції;

– проект визнається ефективним за умови повернення початкової суми інвестицій та необхідної прибутковості для інвесторів;

– фінансові ресурси, що інвестуються, так само, як і грошовий потік, приводиться до теперішнього часу або до певного розрахункового року (на початок реалізації проекту);

– процес дисконтування капітальних вкладень і грошових потоків розробляється за різними ставками дисконту, які визначаються залежно від особливостей інвестиційних проектів. При визначенні ставки дисконту враховуються структура інвестицій і вартість окремих складових капіталу. [4];

– чистий приведений ефект або чистий дисконтований дохід (NPV);

Чистий приведений дохід дозволяє одержати найбільш узагальнену характеристику результату інвестування, тобто його кінцевий ефект в абсолютній сумі. Під чистим приведеним доходом розуміють різницю між приведеною до теперішньої вартості (шляхом дисконтування) сумою грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою інвестованих в його реалізацію засобів. Цей показник адитивний у часовому аспекті, тобто NPV різноманітних проектів можна підсумовувати. Це дуже важлива властивість, що виділяє цей критерій з усіх інших і дозволяє використовувати його як основний при аналізі оптимальності інвестиційного портфеля. Водночас, він не дає задовільних результатів у таких крайніх випадках, як вибір між проектами з різними інвестиційними витратами; вибір між проектами з більшою NPV і тривалим терміном реалізації і проектом із меншою NPV і коротким терміном реалізації;

– внутрішня норма прибутковості (IRR) – значення коефіцієнта дисконтування, при якому NPV проекту дорівнює нулю. IRR показує максимально припустимий відносний рівень витрат, що може бути асоційованим з даним проектом [5].

Оцінка ефективності залучення фінансових ресурсів є одним з

Розвиток маркетингової діяльності в умовах економічної глобалізації
найбільш відповідальних етапів для прийняття рішення щодо фінансування проекту з підвищення рівня енергоефективності. Така оцінка є необхідною для керівників підприємств, а також зовнішніх інвесторів, кредиторів і представників органів влади. Оцінка ефективності залучення фінансових ресурсів впливає на остаточне рішення щодо фінансування проекту.

Проаналізувавши різні методи, можна зробити наступні висновки:

- методику визначення показників ефективності доцільно обирати залежно від особливостей проекту та обсягу капіталовкладень;
- доцільно визначати сумарний економічний ефект від інвестування, попередньо, залежно від типу проекту, визначивши окремо усі можливі варіанти економії, що матимуть місце при реалізації певного проекту з енергоефективності.

Список літератури:

1. Данілкова А. Ю. Аналіз системи показників ефективності залучення фінансових ресурсів при реалізації енергоефективної політики на промислових підприємствах. Економічні науки : зб. наук. пр. Луцького національного технічного університету. Серія «Облік та фінанси». 2015. №12. С. 102-109.
2. Шаровська Т. С. Оцінка та аналіз реальних інвестицій. Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 1 (5). С. 67-76.
3. Орлов О. А., Рясних Е. Г.. Проблеми оцінювання ефективності впровадження нової техніки в машинобудуванні. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 5. т. 3. С. 144-152.
4. Тормосова Р. Ю., Романюк О. П., Сафіуліна К. Р. Підготовка проектних пропозицій із чистої енергії. Практ. Посібник. Київ : ТОВ «Поліграф плюс», 2015. 176 с.
5. Коюда В. О. Лепейко Т. І., Коюда О. П. Основи інвестиційного менеджменту, навч. посібник. Київ. Кондор, 2008. 340 с.